

ת"פ 16551/04/21 - מדינת ישראל נגד יוסף זרח

בית המשפט המחוזי בבאר שבע
ת"פ 16551-04-21 מדינת ישראל נ' זרח

בפני בעניין:	כבוד השופט יואב עטר המאשימה	מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד וליד אלבז
נגד	הנאשמים	יוסף זרח ע"י ב"כ עוה"ד עפרה סיבוני

גזר דין

1. בין הצדדים נערך הסדר דיוני, במסגרתו תוקן כתב האישום והנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירת **הצתה** (עבירה לפי סעיף 448(א) לחוק העונשין התשל"ז - 1977) שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן. עניינה של העבירה בכך שכמפורט בכתב האישום המתוקן, בין הנאשם לבין שכניו לאותו בניין מגורים נתגלע סכסוך שהורתו בכעס של הנאשם על רעש שלכאורה נגרם לו על ידי שכניו, המתלוננים והפריע לו.

בעקבות הסכסוך הנ"ל, עובר למועד ביצוע העבירה, הוצא כנגד הנאשם בבית משפט השלום באשדוד צו למניעת הטרדה מאיימת אשר פג תוקפו ביום 1.2.21.

במועד האירוע (25.3.21) בשעת ערב, יצא הנאשם מבניין מגוריו, נסע ברכבו והחנה אותו בחניה הנמצאת במקום אחר, אז יצא מהרכב, החליף את המקטורן שלבש בבגד עליון אחר, חבש כובע וכיסה את פניו במסכת קורונה והחל לצעוד חזרה לכיוון בניין מגוריו, שם נכנס לחניית הבניין, ניגש לרכבם של המתלוננים שחנה מתחת לבניין כשהוא אוחז בידו בקבוק ובו חומר דליק, שפך את הנוזל הדליק על גג הרכב ועל חלקו הקדמי והצית את הרכב. לאחר שהרכב החל לבעור, הנאשם עזב את המקום.

הרכב כובה על ידי צוות כיבוי אש שהוזעק למקום. הרכב ששווי מוערך ב- 13,800 ₪ ניזוק באופן מוחלט.

הסדר הטיעון והשתלשלות ההליך

2. ביום 30.5.22, הודיעו הצדדים הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון לפיו הנאשם יחזור בו מכפירתו, כתב האישום יתוקן והנאשם יודה ויורשע במיוחס לו בכתב האישום המתוקן. הצדדים הבהירו כי אין הסדר לעניין העונש וכי יטענו על פי מיטב הבנתם ואולם הוסכם כי הטיעונים לעונש יידחו עד לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן מבלי שיש בכך בכדי לחייב מי מהצדדים ביחס לעמדתו.

3. לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, נדחה הדיון בשל בקשות ההגנה ובהמשך ביקש הנאשם לחזור בו מהודייתו. בהחלטה מיום 16.1.23 נדחתה בקשת הנאשם לחזור בו מהודייתו, בשים לב לטעמים בעטיים ביקש לחזור בו מהודייתו, הודייתו בפני קצינת המבחן ונימוקים נוספים כפי שפורטו באותה החלטה.

בהמשך נדחה הדיון בשל חילופי ייצוג.

תסקיר שירות המבחן

4. מהתסקיר עולה כי הנאשם כבן 65, אב ל- 2 ילדים בגירים אשר מאז שחרורו ממאסרו האחרון ניהל משך כ- 20 שנים חנות ירקות שהיתה בבעלותו אותה סגר לפני מספר שנים בשל בעיות בריאותיות ומאז התקיים מהבטחת הכנסה. הנאשם בצעירותו שוטט ברחובות, חבר לחברה שולית והחל מעורבות בפלילים לצד התמכרות לסמים שונים, לרבות הירואין. הנאשם היה מכור משך שנים ארוכות לסם מסוג הירואין, ערך נסיונות רבים של גמילה הן בקהילות טיפוליות והן באישפוזיות ומאז שנת 2004 מטופל במרכז לטיפול בתחליפי סם באשדוד, מקבל תחליף סם מסוג מתדון ומשך כ- 14 שנים נמנע משימוש בסמי רחוב. הנאשם מגיע מדי שבוע לקבלת הטיפול בתחליף סם ובדיקות שנערכו לו העידו על הימנעות משימוש בסמים. צוין כי מלבד האמור הנאשם אינו משולב בטיפול על פי בחירתו וכן נוכח הערכת הצוות הטיפולי כי על בסיס נתוניו הדלים יתקשה להפיק תועלת מטיפול.

5. באשר לעבירה בה הורשע הנאשם, הנאשם נטל אחריות בפני שירות המבחן על ביצוע המעשים תוך שנקט בגישה מצמצמת ביחס לחומרם. הנאשם סיפר לשירות המבחן כי בתקופה שקדמה לביצוע העבירה היה מסוכסך עם שכניו המתגוררים מעליו בבניין המשותף בשל טענתו להקמת רעש מצידם. הנאשם טען בפני שירות המבחן כי פנה מספר פעמים לשכניו ללא הועיל, כי ניסה לפתור את הבעיה באמצעות ועד הבניין ואף בהגשת תלונה למשטרה ואף הוצא צו הרחקה הדדי. לדברי הנאשם, עובר לביצוע העבירה פגש בכניסה לבניין את רעייתו של המתלונן ובתם של המתלוננים אשר צחקו עליו. הנאשם טען כי בעקבות העובדה שצחקו עליו חש השפלה ועלבון, התקשה להתמודד עם תחושות אלו והחליט להצית את רכבם של המתלוננים אך חזר בו. למחרת שוב הרעישו השכנים ועל כן החליט להצית את רכבם תוך שלדבריו עשה זאת לאחר שניסה את כל האפשרויות שעמדו בפניו. הנאשם הביע בפני שירות המבחן שמחה על כך שלא עשה דבר חמור יותר מהצתה והבהיר כי להבנתו לא נותרו לו אפשרויות אחרות לטפל בקושי שנוצר מול שכניו.

6. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מתקשה לתת אמון בגורמי טיפול, נקט גישה מצמצמת ומטשטשת ביחס לחומרת מעשיו וכי אינו רואה בעיה המצריכה שילובו בטיפול. שירות המבחן התרשם מיציבות בשנים האחרונות בחיי

הנאשם ומהתרחקותו בשנים האחרונות מהעולם העברייני תוך שהשתלב בתעסוקה, נמנע מביצוע עבירות ואף טופל באופן עקבי בתחליפי סם תוך הימנעות משימוש בסמי רחוב. שירות המבחן התרשם כי הנאשם סגור, בעל עמדות נוקשות ודיכוטומיות, בפרט, כלפי גורמי החוק והמסד. שירות המבחן התרשם מקיומם של דפוסי עבריינות הנותנים לגיטימציה להתנהגות עוברת חוק לצד קושי בוויסות דחפים. שירות המבחן התרשם כי לנאשם כלים מעטים להתמודדות יעילה עם קשיים בין אישיים וכי הנאשם מבטא עמדה קורבנית באשר לביצוע העבירה.

שירות המבחן התרשם מסיכון בינוני להישנות עבירות אלימות מצד הנאשם בעתיד ולאור עמדותיו של הנאשם, נמנע מהמלצה טיפולית בעניינו.

טענות הצדדים

7. המאשימה בטיעוניה לעונש, בכתב ובעל פה, עמדה על הערכים המוגנים שנפגעו, מדיניות הענישה הנוהגת, מידת הפגיעה בערכים המוגנים והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ועתרה לקביעת מתחם הנע בין 3 ל- 5 שנות מאסר בפועל. באשר לענישה בתוך המתחם, עמדה המאשימה על התמונה העולה מהתסקיר ועל שיקולי הרתעת היחיד והרתעת הרבים ועתרה לקביעת מאסר בפועל ברף האמצעי של המתחם לצד מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננים.

8. ב"כ הנאשם בטיעוניה לעונש הפנתה לפסיקה בה נקבעו מתחמים נמוכים יותר מהמתחם לו עתרה המאשימה ועתרה לקביעת מתחם שתחילתו במאסר בדרך של עבודות שירות. ב"כ הנאשם עמדה על כך שהנאשם היה עצור במעצר של ממש משך כמעט חודש, ועל כך שהיה תקופה ארוכה בתנאים מגבילים, עמדה בהרחבה על נסיבותיו האישיות ועל כך שהיה בעברו מכור לסמים אך משך למעלה מ- 14 שנים מצליח להימנע משימוש בסמי רחוב ומטופל בתחליפי סם.

9. הנאשם בדברו לעונש חזר ואמר כי הודה רק בשל כך שהבין מבאת כוחו הקודמת כי הוא צפוי למאסר בדרך של עבודות שירות וכי בשל כך בחר להודות, הגם שהוא חף מפשע ואף טען שבידיו ראיות המפריכות את גרסת המאשימה.

דין והכרעה

10. העבירה בה הורשע הנאשם חמורה. מעבר לפגיעה הבוטה בערכים המוגנים הנוגעים לזכות הקניין של המתלוננים (משקניית רכב מהווה אחת הרכישות המשמעותיות ביותר עבור האזרח הישראלי הממוצע), הרי שהיה במעשי הנאשם לפגוע פגיעה ממשית ומוחשית בערכים המוגנים הנוגעים לשמירה על הנפש ועל הגוף משמכתב האישום המתוקן עולה כי הרכב אותו הצית הנאשם חנה בחניה המצויה מתחת לבניין מגורים. מטבע הדברים, אדם השולח אש, אינו יודע מראש כיצד זו תתפשט ומשמדובר בהצתת רכב החונה מתחת לבניין דירות, הרי שיש בהצתת הרכב בכדי להוביל לסיכון ממשי ומוחשי כי האש תתפשט ותסכן הן את חייהם של דיירי בניין הדירות והן את דירותיהם ורכושם. בנוסף, בהצתת רכבו של אדם בשל סכסוך כזה או אחר, יש גם בכדי לפגוע בערכים המוגנים הנוגעים

לשמירה על תחושת הביטחון האישי של המתלוננים.

11. בע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל (8.11.12) ציין בית המשפט העליון בעניינו של מערער שהורשע בהצתת רכב חונה כי: **"רבות נכתב ונאמר אודות חומרתה היתרה של עבירת ההצתה שתחילתה ידועה ואחריתה מי ישורנה, שכן מנהגה של האש להתפשט מבלי יכולת שליטה תוך גרימת נזקים ואף סיכון חיי אדם [...]** הצתה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר העברייני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור [...] לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם [...] לאור החומרה היתרה של עבירת ההצתה מהטעמים עליהם עמדנו לעיל, ככלל, ראוי להטיל עונש מאסר בפועל בגין עבירה זו...". באותו מקרה מצא בית המשפט העליון לחרוג מהכלל לאור השילוב של שיקולי שיקום כבדי משקל, גילו הצעיר של המערער (19) אופן ביצוע העבירה שהוגדר על ידי בית המשפט העליון כ"חובבני" תוך הימנעות משימוש בחומרי בערה ולאחר שציין כי: **"הצטברותם של שיקולים פרטניים אלו, הביאוני למסקנה, לא בלי היסוס, כי במקרה דנן ומבלי שהדבר יהווה תקדים, ניתן לחרוג מהכלל של מאסר בפועל הראוי בעבירות הצתה..."** והעונש הועמד על 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות.

בע"פ 907/14 רחמים נ' מדינת ישראל (8.11.14) נדרש בית המשפט העליון לערער על גזר דין שכלל מאסר בפועל למשך 3 שנים בעניינו של מערער שהורשע בהצתת רכב חונה על רקע הערה שהעירה לו בעלת הרכב. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הנע בין שנתיים מאסר בפועל לבין 4 שנות מאסר בפועל. בית המשפט העליון ציין כי: **"עיון בפסיקת בית משפט זה מעלה כי מתחם הענישה שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי - שנתיים עד ארבע שנות מאסר - אינו חריג, ודאי לא באופן המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור [...]** מתחם ענישה של שנתיים עד ארבע שנות מאסר בפועל אינו חורג לחומרא ממתחם הענישה הראוי ואף נדמה כי מדובר בקביעה מקלה..."

בע"פ 6418/21 סלהוב נ' מדינת ישראל (16.1.22) מקום בו מדובר היה בנסיבות קלות יותר של הצתת רכב חונה שחנה במחסן (בניגוד למקרה דנן בו הרכב חנה מתחת לבניין מגורים) נקבע על ידי בית המשפט המחוזי מתחם עונש הנע בין 18 ל- 36 חודשי מאסר בפועל ובית המשפט המחוזי מצא שיש מקום לחרוג מהמתחם בשל שיקולי שיקום. בית המשפט העליון עמד, בערעור, על קיומם של שיקולי שיקום כבדי משקל, על העובדה שהמערער הפקיד מראש סך של 30,000 ₪ לטובת הפיצוי ולאחר שציין כי: **"אין חולק כי עבירה זו חמורה ותוצאותיה עלולות להיות קשות וחמורות לעין שיעור, דבר המשתקף גם בעונש שנקבע לצידה [...]** מדיניות הענישה הנהוגה בגינה היא מחמירה ומתבטאת במאסר ממשי לתקופה משמעותית, הגם כי מידת הענישה משתנה ממקרה למקרה בהתאם לנסיבות...", מצא שיש מקום לחרוג באופן ממשי מהמתחם בשל שיקולי שיקום כבדי המשקל והעמיד את העונש על 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות.

בע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15) נדרש בית המשפט העליון לערער על עונש שכלל 36 חודשי מאסר בפועל בעניינו של מערער שהורשע בהצתת רכב חונה ובאישום נוסף שבו ידה אבן לעבר חלון דירת המתלוננים ואיים

עליהם בעל פה, והכל על רקע של סכסוך שכנים. בית המשפט המחוזי קבע מתחם הנע בין 30 לבין 60 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון בחן את פסק הדין של בית המשפט המחוזי ולאחר שציין כי: "**אילו עצרנו הילוכינו בנקודה זו הרי שהיה מקום לדחות את הערעור. אלא שמאז שניתן פסק דינו של בית משפט קמא נוספה נסיבה הנוגעת למצבו הנפשי של המערער דהיום...**", עמד על הנלמד מחוות דעת פסיכיאטריות עדכניות שהוגשו במהלך הערעור ומטעם זה מצא לקבל את הערעור והעונש הועמד על 30 חודשי מאסר בפועל.

12. בבחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, לחומרא נתתי משקל לכך שאין המדובר בעבירה שבוצעה בספונטניות, בלהט הרגע ומתוך התלהטות יצרים אלא במי אשר התנהלותו כעולה מכתב האישום המתוקן מלמדת על תכנון ועל נקיטת אמצעים להקשות על זיהויו לצד היערכות מראש. כך הנאשם המתגורר באותו בניין מגורים שתחתיו חנתה מכוניתם של המתלוננים, ואשר כעולה מעובדות כתב האישום המתוקן נראה כי היה ער לקיומן של מצלמות אבטחה, נמנע מלרדת מדירתו ישירות אל רכבם של המתלוננים אלא ירד מדירתו, נכנס לרכבו שלו, נסע כברת דרך מסוימת, חנה את הרכב בטווח הליכה מבניין מגוריו, החליף את הבגד העליון שלבש, חבש כובע, על אף שמדובר היה בשעת ליל, הסתיר פניו במסכת קורונה ושם פעמיו, ברגל, חזרה לחניית בניין מגוריו, שם שפך את הנוזל הדליק שבו היה מצויד על רכבם של המתלוננים והציתו. התנהלות זו מלמדת הן על התכנון והן על האמצעים שנקט להקשות על זיהויו ומכאן על התחכום שנלווה לביצוע העבירה.

בהינתן ההתנהלות המפורטת בכתב האישום המתוקן, הרי שהיתה לנאשם שהות לשקול, לכלכל ולהפנים משמעות מעשיו אך זה בחר לדבוק במשימתו.

שיקול של ממש לחומרא נעוץ בעובדה שהנאשם בחר להצית רכב החונה בחנייה שמתחת לבניין מגורים. מקום שמדובר בבניין דירות, ומקום בו השולח אש יודע כיצד תתחיל הדליקה אך לא כיצד תסתיים, הרי שהנאשם סיכן באופן ממשי את דיירי בניין המגורים ואת דירותיהם. למרבה המזל האש בסופו של יום לא התפשטה ואולם הסיכון שנגרם על ידי מעשי הנאשם אינו מבוטל כלל ועיקר.

13. לקולת הנאשם נתתי משקל לכך שבסופו של יום, למרבה המזל האש לא התפשטה והנזק שנגרם התמצה ברכבם של המתלוננים שניזוק באופן מוחלט.

14. בהינתן כל האמור לעיל, סבורני כי על מתחם העונש ההולם לנוע בין 18 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל.

הענישה בתוך גדרי המתחם

15. מקום בו שירות המבחן התרשם כי הנאשם אוזח בדפוסי עבריינות הנותנים לגיטימציה להתנהגות עוברת חוק, מקיומו של קושי בוויסות דחפים ומקיומו של סיכון בינוני לביצוע הישנות עבירות אלימות בעתיד, דומה כי על פני

הדברים יש מקום להכליל בגדר שיקולי הענישה בתוך המתחם גם את שיקולי הרתעת היחיד.

בהינתן הסיכון הכרוך בעבירות מסוג אלו, בהינתן הרקע שהורתו בסכסוך שכנים, והאלימות ההולכת ופושה בחברה הישראלית אשר עשויה להוביל אחרים לנסות ולפתור סכסוכי שכנים בדרך דומה, דומה כי בגדר שיקולי הענישה בתוך המתחם יש מקום לתת משקל לשיקולי הרתעת הרבים.

16. לקולת הנאשם נתתי משקל להודאתו, הן בפני שירות המבחן והן, בתחילה, בפני בית המשפט, המגלמת נטילת אחריות (גם אם מסוימת) לצד חסכון בזמן שיפוטי.

מקום בו מאז שחרורו ממאסרו האחרון היטיב הנאשם אורחותיו ומשך שנים רבות לא הורשע בעבירות נוספות, הרי שלקולת הנאשם יש לתת משקל של ממש לכך שלא רק שאין לנאשם הרשעות קודמות קבילות, אלא שיש לתת משקל של ממש לכך שהנאשם הצליח להתנתק מהעולם העברייני אליו השתייך בעבר ולהתמיד בקיום אורח חיים שומר חוק משך שנים רבות.

לקולת הנאשם נתתי משקל לכך שכעולה מהתסקיר הנאשם נמנע משך 14 שנים משימוש בסמי רחוב ומשתמש בתחליפי סם בלבד.

לקולת הנאשם נתתי משקל לפרק הזמן שבו שהה בתנאים מגבילים.

17. מקום בו שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית, התרשם כי הנאשם אוחז בעמדה קורבנית, אינו מביע נזקקות טיפולית ואף מתקשה לתת אמון בגורמי הטיפול, הרי שעל פני הדברים אין מקום לחרוג מהמתחם בשל שיקולי שיקום. הגם כך, במסגרת ענישת הנאשם בתוך המתחם, יש מקום לתת משקל לאותו שיקום בפועל שעבר הנאשם עד לביצוע העבירה דן משהצליח להתמיד שנים רבות בהימנעות מביצוע עבירות, ולשנות את אורחותיו למשך תקופה ממושכת.

נוכח האמור לעיל סבורני כי ראוי לגזור את דינו של הנאשם ברף הנמוך של המתחם.

18. באשר לעתירת המאשימה לפיצוי לנפגעי העבירה, דומה כי בדין יסודה. מעבר לנזק בעין שגרם הנאשם בדמות שווי הרכב כמפורט האישום המתוקן, לכאורה היה מקום גם לתת משקל לפגיעה בתחושת הביטחון האישי של נפגעי העבירה. הגם שער אני לכך שההלכה היא כי היעדר יכולת כספית אינה שיקול רלוונטי לקביעת סכום הפיצוי (ע"פ 5205/17 **אבו עיאדה נ' מדינת ישראל** [15.10.18]), ע"פ 961/16 **אלהרוש נ' מדינת ישראל** [25.11.18]), עדיין מצאתי לתת משקל לנסיבות הנלמדות מהתסקיר ביחס למצבו הכלכלי ולאור האמור, כמו גם בשים לב למשך המאסר בפועל שעתיד הנאשם לרצות, לא יחוייב הנאשם במלוא הפיצוי הראוי ובנוסף יחולק הפיצוי לשיעורים רבים על מנת להקל על הנאשם בנטל הנשיאה

בו.

19. לאור כל האמור לעיל אני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

א. 19 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו מיום 26.3.21 ועד יום 22.4.21.

ב. 12 חודשי מאסר וזאת על תנאי שלא יעבור משך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסרו, כל עבירה בה הורשע.

ג. פיצוי לנפגעי העבירה (על פי טופס פרטי ניזוק שהוגש למזכירות) בסך כולל של 15,000 ₪ (בחלקים שווים). הפיצוי ישולם ב- 15 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 1.10.23 ובכל (1) בחודש שלאחריו. לא יעמוד הנאשם באחד מן השיעורים במועדו, תעמוד יתרת הפיצוי לפירעון מידי ותישא תוספת פיגורים כחוק.

זכות ערעור לבית משפט העליון תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ח תמוז תשפ"ג, 17 יולי 2023, בהעדר הצדדים.